

**ARBETSLIVS- OCH
JÄMSTÄLLDHETSUTSKOTTETS
UTLÅTANDE 15/2008 rd**

**Regeringens proposition med förslag till lag om
Tekes — utvecklingscentralen för teknologi och
innovationer**

Till ekonomiutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 20 maj 2008 en proposition med förslag till lag om Tekes — utvecklingscentralen för teknologi och innovationer (RP 57/2008 rd) till ekonomiutskottet för beredning och bestämde samtidigt att arbetslivs- och jämställdhetsutskottet ska lämna utlåtande i ärendet till ekonomiutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialmedarbetare Tuija Ypyä, arbets- och näringsministeriet
- direktör Riikka Heikinheimo och teknologidirektör Tuomo Alasoini, Teknologiska utvecklingscentralen
- direktör Hannu Paju, Nylands arbetskrafts- och näringscentral

- avdelningschef Kirsi Kosunen, Södra Savolax arbetskrafts- och näringscentral
- biträdande direktör Marja Erkkilä, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- arbetsmiljöexpert Erkki Auvinen, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC rf
- forskare Ulla Aitta, Akava r.f.
- specialrådgivare Janica Yli-Karjula, Finlands näringsliv
- ordförande Heidi Lindroth, Tekes TEK ry
- förtroendemän Kai Kippola, Tekesin henkilökuntayhdistys ry.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av Företagarna i Finland rf, Tammerfors universitet, Arbetslivets forskningsinstitut och arbetsministeriets pensionerade arbetsmiljödirektör Matti Salmenperä.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår en ny lag om Tekes — utvecklingscentralen för teknologi och innovationer. I lagen föreslås grundläggande bestämmelser om utvecklingscentralens uppgifter, dess ledning, behörighetsfördelning och utövning av beslutsbefogenheter. I förslaget beaktas kravet i

grundlagen att det allmännas uppgifter ska regleras på lagnivå. Dessutom preciseras bemyndigandena att utföra förordning.

Den förslagna lagen avses träda i kraft den 1 juli 2008.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet har behandlat de aspekter som hänför sig till utskottets ansvarsområde.

Programmet för utveckling av arbetslivet

Syftet med programmet för att utveckla arbetslivets produktivitet och kvalitet (Tykes 2004—2009) är att omsätta erfarenheter och forskningsrön i arbetet med att utveckla arbetslivet i praktiska verktyg på de finländska arbetsplatserna. Meningen är att lyfta fram utvecklingen av arbetsorganisationerna i arbets- och näringförvaltningens verksamhet.

Den bärande tanken bakom programmet Tykes är att ta fram sådana lösningar på arbetsplatserna som påskyndar produktivitetsutvecklingen men samtidigt främjar personalens arbetsförmåga och välfärd och förmår dem att stanna längre i arbetslivet. Tanken är att ledningen och personalen själva ska kunna samarbeta om att lösa problemen och tillgodose sina utvecklingsbehov.

Under 2004—2007 har totalt 735 projekt inlett, av dem en dryg tredjedel inom industrin och en fjärdedel inom privat tjänstesektor och kommunsektor vardera. Projekten har involverat 120 000 anställda.

I budgeten för 2007 hade 11,7 miljoner euro avsatts för programmet Tykes och 504 miljoner euro för Tekes för finansiering av forskning, utveckling och innovation.

En sammanslagning av Tykes och Tekes

Ministerieindelningen ändrades den 1 januari 2008 genom att handels- och industriministeriet och arbetsministeriet lades ner och arbets- och näringsministeriet inrättades i deras ställe. I samband med omorganiseringen flyttades frågor som tangerar arbetslivsutveckling inom det tidigare arbetsministeriets ansvarsområde (Programmet för utveckling av arbetslivet Tykes 2004—2009) över till utvecklingscentralen för

teknologi och innovationer Tekes under arbets- och näringsministeriet.

Typiskt för finländsk innovationspolitik har varit att lyfta fram ny teknik, tekniska innovationer och spjutspetsforskning som grundbultarna i nationens konkurrenskraft. De teknologipolitiska vinningarna har onekligen varit stora. Vi har fått fram spjutspetskunskap på vissa områden och samhällsekoniskt viktiga nya exportprodukter.

Men nyttan av de tekniska vinningarna har i många fall inte utnyttjats fullt ut, eftersom de inte har åtföljts av nödvändiga förändringar i sociala och organisatoriska förfaranden. För att en teknisk nymodighet ska ge full nytta behövs det ofta motsvarande förändringar t.ex. i arbetets innehåll och sättet att organisera arbetet. En kombination av tekniska och sociala innovationer kan ge större effektivitet och ny mening i arbetet. Men det gör sig inte alldeles enkelt, för det är i många fall mycket svårare att behärska sociala innovationer än tekniska. För att tekniska och sociala innovationer ska ge största möjliga genomslag på arbetsplatserna är det viktigt att kunna utnyttja all den erfarenhet och kunskap som samlats på arbetsplatserna inom ramen för programmet Tykes.

Det finns mycket som talar för att Tekes ska ta sig an innovationsbaserad arbetslivsutveckling som ett led i en brett upplagd innovationspolitik. Med hjälp av sociala innovationer och bättre arbetslivsmetoder kan man på många sätt bidra till konkurrenskraft och produktivitet och samtidigt förbättra arbetslivskvaliteten. Sociala innovationer kan också i sig bli säljande exportprodukter på marknaden.

När arbetslivsutvecklingen flyttas över till Tekes öppnar det nya möjligheter att se på de olika dimensionerna av innovationsverksamheten som sinsemellan kompletterande element och den vägen uppnå synergieffekt. Med en bred innovationspolitik kan man utveckla teknologi-, utbildnings- och arbetspolitiken tillsammans på ett sätt som i bästa fall kan bli en liten

nations nyckel till konkurrenskraft i den globala konkurrensen.

Men det finns också vissa risker med en sammanlagning. Det kan bli ett problem att samordna två olika tänkesätt, eftersom tekniska innovationer spelar en dominerande roll både i Tekes och ute i samhället. Tekes starka tekniska traditioner kan börja leva sitt eget liv och småningom kväva den mindre partnern. Därför är det viktigt att se till att Tykes får en så stark ställning i den nya organisationen att den kan fullgöra sin uppgift och utnyttja nya möjligheter. Det måste avsättas adekvata resurser och garanteras utvecklingsmöjligheter för innovationsverksamhetens sociala dimension. Det betyder rent praktiskt att man ser till att finansieringen räcker till för innovativa forsknings- och innovationsprojekt i arbetslivet och att också de personella resurserna räcker till i den nya Tekes-organisationen.

Utskottet anser att lagförslagets 2 § om att Tekes verksamhet ska utvidgas till att förbättra arbetslivets kvalitet är viktig. För arbetslivskvaliteten spelar det en avgörande roll att arbetshälsan förbättras. Enligt paragrafmotiven är syftet med utvecklingscentralens verksamhet att utveckla näringslivet, som i sin tur utöver industri och service också inbegriper utveckling av såväl den privata som den offentliga servicen med hjälp av teknologi och innovationer. Verksamheten ska förnya näringarna, höja bearbetningsvärdet, förbättra produktiviteten och arbetslivskvaliteten, öka exporten och skapa sysselsättning och välfärd.

Utskottet håller särskilt fram det som sägs i motiven om att utvecklingscentralen också ska utveckla den offentliga servicen. Den offentliga sektorn spelar en betydande roll inom programmet för utveckling av arbetslivet, där ett viktigt utvecklingsområde är arbetsplatserna inom social- och hälsovården. Det är nödvändigt att Tekes också i fortsättningen aktivt är med om att utveckla den offentliga sektorn.

Genom att kombinera sociala och tekniska innovationer kan man också främja sysselsättningen av funktionshindrade. Innovativa tekniska lösningar i kombination med reformer av hur

arbetet är organiserat och ordnat öppnar upp nya möjligheter för många funktionshindrade att komma ut i arbetslivet och hjälper samtidigt upp problemen med tillgången på arbetskraft.

Hur Tekes verksamhet ska styras och följas upp

I 3 § föreskrivs om utvecklingscentralens lagfästa uppgifter och konstateras att ministeriet inom ramen för sin resultatstyrning kan ge centralen uppgifter.

För att arbetslivsutvecklingen ska få den plats i den nya organisationen som motsvarar dess samhällliga och statsekonomiska roll är det viktigt att det i resultatstyrningen anges åtminstone vägledningsvis i vilken proportion resurserna för Tykes står i resurserna för teknologi. Enligt utskottets mening är det bra om man inom en övergångsperiod på fem år kan använda en betydligt större andel av Tekes resurser för att främja "sociala innovationer" i arbetsorganisationerna.

Det är viktigt att man noga ger akt på hur förändringen förlöper och accepterar arbetslivsutveckling som en naturlig del av innovationspolitiken. Man bör särskilt noga följa upp hur Tekes resurser fördelas mellan stöd för teknik och stöd för sociala innovationer.

Arbetsmarknadsorganisationerna har aktivt varit med från början i att utforma och finslipa programmet för arbetslivsutveckling. Utskottet ser helst att arbetsmarknadsorganisationerna också framöver aktivt deltar och följer upp arbetslivsutvecklingen och medverkar till att göra den till en del av en brett upplagd innovationspolitik.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet uppmärksammar vidare frågan om lika möjligheter att finansiera forskning som utförs av kvinnor och män. Inom Tekes bör man absolut ge akt på hur de forskningsanslag som Tekes delar ut fördelas mellan kvinnors och mäns ansökningar om forskningsbidrag. Om det finns en disproportion, ska skälen till den klarläggas. Därefter ska man se på vilka möjligheter det finns att mer systematiskt styra situationen mot större jämlikhet.

Personalens villkor och ork i arbetet

I 5 § föreskrivs det att en av medlemmarna i utvecklingscentralens styrelse ska utses på förslag av centralens personal. Ett gott ledarskap, inbegripet en verklig möjlighet att delta i och påverka beslut om arbetet och arbetsförhållandena, är en central faktor som bidrar till arbetshälsa. Det är viktigt att man utvecklar ledarskapet i offentliga organisationer och utnyttjar möjligheterna till ett participatoriskt ledningssystem och fungerande samarbetsprocedurer. Här spelar det en stor roll att personalens representant får delta som fullvärdig medlem i styrelsens arbete.

Tykes har arbetat som ett projekt där de anställda haft långvariga tidsbestämda anställningar. Uppgifterna för dem som arbetar med Tykes bör permanentas när Tykes införlivas med Tekes.

Personalorganisationerna vid Tekes har gjort utskottet uppmärksam på att personalens belastning fortsatt har ökat och på att uppgifterna har blivit mycket bredare trots att personalen egentligen inte har ökat. Enligt personalorganisationerna kommer det fram i ökad arbetsbörda och utmattning i arbetet.

Det är viktigt att Tekes ser till att de anställda orkar och mår bra i arbetet. Det betyder att man mitt uppe i förändringar måste se till inte bara att personalen är rätt dimensionerad utan också personalens möjligheter till självutveckling och att utbilda sig för nya utmaningar.

Utlåtande

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet meddelar

att ekonomiutskottete beaktar vad som sägs ovan.

Helsingfors den 12 juni 2008

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Arto Satonen /saml
 vordf. Jukka Gustafsson /sd
 medl. Susanna Haapoja /cent (delvis)
 Hannakaisa Heikkinen /cent
 Anna-Maja Henriksson /sv
 Arja Karhuvaara /saml
 Johanna Karimäki /gröna
 Merja Kuusisto /sd

Esa Lahtela /sd (delvis)
 Jari Larikka /saml
 Markus Mustajärvi /vänst
 Paula Sihto /cent
 Katja Taimela /sd
 Tarja Tallqvist /kd
 ers. Henna Virkkunen /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Ritva Bäckström.